

Izveštaj predsjednika o aktivnostima Hrvatske udruge za znanstvenu komunikaciju – ZNAK

U razdoblju od veljače 2021. godine kada je održana druga godišnja skupština naše Udruge Upravni odbor ZNAKa se sastao dva puta, u srpnju 2021. i u siječnju 2022. godine. Općenito možemo reći da je usprkos otežanoj komunikaciji uslijed pandemije Udruga tijekom 2021. godine bila aktivna na polju razvoja znanstvene komunikacije u Hrvatskoj kroz niz aktivnosti koje su dijelom bile definirane programom rada, a dijelom su bile posljedica trenutnih potreba i događanja u okviru hrvatskog znanstveno-obrazovnog sustava. Aktivnosti Udruge mogu se podijeliti u nekoliko skupina:

1. Aktivnosti vezane uz unaprjeđenje znanstvenog izdavaštva diseminacijom novih spoznaja i iskustava

U ovom segmentu Udruga je kao suorganizator sudjelovala u organizaciji konferencije 8. Međunarodna konferencija o znanstvenoj komunikaciji u kontekstu otvorene znanosti PUBMET2021, koja je održana od 15. do 17. 9. 2021. u formi elektroničke konferencije u organizaciji Sveučilišta u Zadru, Hrvatske udruge za znanstvenu komunikaciju ZNAK, Sveučilišta u Zagrebu i Instituta Ruđer Bošković, a pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti i obrazovanja, OpenAIRE-a, Europskog udruženja znanstvenih urednika EASE i SPARC Europe. Konferencija je imala ponešto izmijenjeni format, s naglaskom na pozvana predavanja i panel rasprave, a iznimno nije bilo otvorenog poziva za prijavu radova. U sklopu konferencije održani su:

- 7 sesija
- 13 pozvanih predavanja
- 5 panel rasprava
- 3 radionice
- 2 sponzorska predavanja
- 2 sponzorska bloka

Osim toga, s jednim od sponzora konferencije (MDPI) dogovorena je organizacija tematskog broja časopisa *Publications*, posvećenog PUBMET konferenciji. Održan je i PUBMETRun2021, a dvije pobjednice (najbrže vrijeme i najbolja fotografija) osvojile su besplatnu kotizaciju za PUBMET2022. Ukupno je za konferenciju bilo prijavljeno više od 600 sudionika, od kojih je više od 450 prisustvovalo barem jednoj sesiji. Opći dojam sudionika bio je da je konferencija u potpunosti ispunila njihova očekivanja (rezultati ankete pokazuju da više od 80 % sudionika ocijenjuje sadržaj izvrsnim i skoro 90 % preporučuje konferenciju kolegama). Svi sadržaji konferencije slobodno su dostupni na mrežnim stranicama: <https://pubmet2021.unizd.hr/>.

Osim toga, Udruga je organizirala sljedeće webinare/radionice:

- 26. 02. 2021. ZNAK radionica: Kako napisati znanstveni rad koji će se svidjeti uredniku, recenzentu i čitatelju (voditelji: Dado Čakalo i Vladimir Mrša, moderatorica: Iva Grabarić Andonovski) – 67 sudionika
- 15. 03. 2021. ZNAK / Hrvatski ured za DOI webinar: Članstvo u Crossrefu posredništvom Hrvatskog ureda za DOI (voditeljice: Danijela Getliher, Silvana Šehić i Lucija Martinić (NSK), moderatorica: Iva Grabarić Andonovski) – 37 sudionika
- 11. 06. 2021. ZNAK /EASE radionica: Izrada funkcionalne PDF datoteke (voditelji: Jadranka Stojanovski i Marko Ban, moderatorica: Evgenia Arh) – 34 sudionika
- 17. 06. 2021. HR ZNAK / EASE sesija vezana uz anketu o evaluaciji preprinata i izdavačkim praksama hrvatskih časopisa (predavač: Mario Malički, rezultate ankete iznio: Danijel Namjesnik, panelisti: Ante

Blaće, Neven Duić, Mario Malički, Iva Melinščak Zlodi, Jadranka Stojanovski i Siniša Zrinščak, moderatorica: Iva Grabarić Andonovski) - 39 sudionika

- 09. 11. 2021. prezentacija Kriyadocs platforme za recenziju i objavu radova za 14 urednika
- 27. 09. 2021. WoS webinar (Mireia Guardingo, Clarivate) – kriteriji procjene i postupak uključivanja u WoS CC - 76 sudionika

2. Aktivnosti vezane uz osiguranje adekvatnog financiranja hrvatskih znanstvenih, znanstveno-stručnih i popularizacijskih časopisa

Svojim aktivnostima Udruga je uspjela postići da se na natječaj MZO za financijsku potporu časopisima za 2021. godinu mogu ponovno prijaviti svi časopisi, a da se sredstva osigurana za časopise ponovno vrate na iznos od 13.065.022 kn, što odgovara iznosu potpore iz 2018. godine. Natječaj je, međutim, zaključen tek krajem 2021. godine, a sredstva su uplaćena časopisima na samom kraju godine.

Dana 9. studenog 2021. poslan je dopis MZO-uu vezi natječaja za časopise s primjedbama i molbom da se:

- razmotre i osuvremene kriteriji za časopise
- Javni poziv raspiše početkom godine
- rezultati Javnog poziva objave što ranije s rang listom časopisa i ostvarenim brojem bodova, a dodijeljena sredstva što prije isplate
- razmotri prijedlog financijskog modela kao projektnog pristupa s potpisivanjem ugovora na barem 3-4 godine, što bi omogućilo redovito izlaženje i usavršavanje časopisa.

Ponovni upit poslan je 6. prosinca, ali na njega još nismo dobili odgovor.

3. Aktivnosti vezane uz financijsku konsolidaciju Udruge

Udruga je kroz 2021. godinu financijski poslovala pozitivno (što se vidi iz financijskog izvještaja), te je stanje računa Udruge na kraju godine iznosilo više od 73.000,00 kn. Time je omogućeno ne samo stabilno poslovanje Udruge i ostvarenje stavki predviđenih planom rada za 2021. godinu, nego i nove aktivnosti koje se mogu predvidjeti u planu rada za narednu godinu. Kao i prošle godine, glavnina prihoda dolazi od sponzora konferencije PUBMET2021, uz manji prihod od članarina. Detaljne stavke prihoda i rashoda date su u financijskom izvještaju za 2021. godinu.

4. Aktivnosti vezane uz zastupljenost hrvatskih časopisa u bazama i na portalu Hrčak

Udruga je u proteklom razdoblju poduzela niz aktivnosti kako bi se ubrzao proces indeksiranja radova objavljenih u hrvatskim časopisima u Web of Science CC i Scopus bazama, te ispravile pogreške koje su se u tom procesu događale. Također, aktivno se uključila u unaprjeđenje rada portala Hrčak i njegovo povezivanje s međunarodnim indeksnim bazama. Pojedinačne aktivnosti u tom pravcu bile su sljedeće:

- Članovi Udruge su u sklopu novog saziva Savjeta Hrčka 2021.-2023. (Ante Blaće, Iva Grabarić Andonovski (predstavnik Udruge ZNAK), Bono Lučić, Tomislav Malvić, Daria Pašalić (predsjednica), Sonja Pigac, Ivana Prosinečki, Jasenka Sremac i Jadranka Stojanovski) izborili da se kategorija Recenzija, prikaz slučaja razdvoji u: Recenzija, prikaz (Review/Book review) i Studija slučaja (Case report, Case study/research report), uvede nova kategorija: Reagiranje, polemika (Reaction, Polemic/other) i zasad uklone podaci o recenziji radova, jer su nekim kategorijama radova automatski netočno dodijeljeni

- Sastanak s timom Hrčka 08. 07. 2021. (Marko Ban, Draženko Celjak, Iva Grabarić Andonovski i Nino Katić) u vezi izvoza XML-ova iz sustava za prijavu i recenziju radova Comet u Hrčak, usklađivanja XML tagova u Hrčku s DOI, DOAJ i PubMed, te povezivanja Hrčka s drugim bazama
- Iniciran je razgovor putem NSK i provjera 124 časopisa indeksiranih u WoS CC, pri čemu je utvrđeno da postoje poteškoće u indeksiranju 43 časopisa. Clarivateu je poslan popis 27. srpnja – za 24 časopisa nisu indeksirali 1-2 broja (3-8 mj. kašnjenja), za 13 časopisa su kasnili s 1 brojem (2-3 mj. kašnjenja), za 6 časopisa nisu pobirali online first brojeve
- 3. kolovoza prvi sastanak (Alisa Martek i kolegice iz NSK, Daria Pašalić, Iva i predstavnici Clarivatea) – dogovoreno je da će Clarivate probleme riješiti u što kraćem roku, skratili su rokove provjere web stranica časopisa i inicirano je pobiranje s Hrčka
- 10. kolovoza drugi sastanak (Alisa, Draženko Celjak, Iva i predstavnici Clarivatea) – dogovoreno je pobiranje sadržaja s Hrčka putem API ključa – Iva i Draženko su u kontaktu s njima putem maila, poslani su svi podaci i čeka se da Clarivate prilagodi protokole
- 22. srpnja je iniciran razgovor s Elsevierom posredstvom NSK i prikupljen je popis uočenih nedostataka (kašnjenje indeksiranja brojeva časopisa u Scopusu od min. 3-4 mjeseca, nepotpuno indeksiranje brojeva (fale pojedini članci), krivo navedeni autori, krivi podaci o radu i dr.)
- 24. kolovoza primljen je popis 152 časopisa indeksiranih u Scopusu a zastupljenih na Hrčku - nakon provjere utvrđeno je da nedostaju 3 časopisa te 7 koji su u Scopusu a nisu na Hrčku
- 30. studenog održan je prvi sastanak (Alisa Martek i Ivana Matijević iz NSK te predstavnici Elseviera) – utvrđeno je kašnjenje radi različitih rokova prikupljanja podataka za Scopus putem 2 tvrtke, dogovorena je provjera podataka
- 8. prosinca drugi sastanak (Alisa, Draženko Celjak, Iva i predstavnici Elseviera) – dogovoreno povezivanje Scopusa sa Hrčkom – Draženko i Iva su u kontaktu s njima
- 8. veljače 2022. ponovno je poslan upit Elsevieru i zatraženo je očitovanje te ponovni sastanak.

5. Ostale aktivnosti

- Predavanje Podne manje kvarat: Uređivačke prakse časopisa i trendovi razvoja (Iva Grabarić Andonovski i Jadranka Stojanovski)
- Sherpa/Romeo: prikupljeni i 06. 05. 2021. poslani podaci o politici arhiviranja i licencijama za 128 hrvatskih časopisa (poslana su tri naknadna upita 27. 05. i 05. 07. 2021. te 21. 01. 2022.)
- Jadranka Stojanovski i Iva Grabarić Andonovski izabrane su u novi saziv Vijeća EASE (2021.-2023.)
- 11. prosinca rezultati natječaja MZO za financijsku potporu Udruzi (prijava poslana 7. srpnja) - nismo dobili traženih 15.000 kn
- 22. prosinca rezultati natječaja MZO za financijsku potporu PUBMET2021 konferenciji (prijava poslana 31. kolovoza) – nismo dobili traženih 14.470 kn – uložena žalba je odbijena
- 16. studenog rezultati natječaja Zaklade HAZU za potporu PUBMET2021 konferenciji (Sveučilište u Zadru je poslalo prijavu u užjku) – sredstva nisu dodijeljena organizatorima.

U Zagrebu, 10. veljače 2022.

Predsjednik Udruge ZNAK:

prof. dr. sc. Vladimir Mrša